

København, 22. november 2020

Gamlesagen mellem frivillighed og velfærd

Uden studenterne, kvinderne og samfundets spidser var pastor Hermann Koch ikke nået langt, da han i 1910 stiftede den lille filantropiske organisation Ensomme Gamles Værn. Hans mål var at bringe gamle mennesker, der måtte hutle sig gennem den sidste del af livet, ud af ensomhed, nød og isolation.

Bestyrelsen havde i starten en overvægt af kvinder, med fx statsministerfrue Mathilde Zahle som en vigtig profil.

– Fruerne kastede sig ind i arbejdet for gamlesagen, og på den måde fik de en rolle og funktion i offentligheden og en stemme uden for hjemmet, siger sociolog Dorrit Pedersen.

Sammen med sociolog Ida-Elisabeth Andersen har hun skrevet bogen *Gamlesagen. Mellem filantropi og velfærdsstat – Ensomme Gamles Værn 1910-2020*.

Bl.a. Emma Gad var optaget af at forbedre forholdene for gamle tjenestepiger. De endte ofte som ugifte, og efter et langt arbejdsliv med at passe andres hjem endte de i en barsk og ludfattig alderdom, når kroppen ikke længere kunne klare hårdt, fysisk arbejde. Ligesom uforsørgede enker havde de udsigt til ophold på fattiggården.

Forfatterne beskriver, hvordan kvinder som frivillige stod for at organisere kulturelle og sociale fællesskaber, fx landophold, bespisninger og vinterstuer med underholdning og foredrag, som mange gamle kunne deltage i.

Som ansatte drog kvinderne omsorg for ”værdigt trængende gamle” i Ensomme Gamles Værns små alderdomshjem, der havde eneværelser og bedre standard end de kommunale alderdomshjem, hvor der boede hundredvis af gamle. Fra midten af 1960’erne udviklede EGV sig som storentreprenør på ældreområdet med kollektivboliger, dagcentre og plejehjem i hele landet, finansieret af den nye velfærdsstat.

– Ensomme Gamles Værn spillede en meget aktiv rolle i professionaliseringen af den kommunale ældrepleje, fortæller Ida-Elisabeth Andersen.

Bogen følger, hvordan EGV moderniseres parallelt med udvikling af pensionspolitik og vilkårene for ældre, og hvordan spørgsmål om ensomhed og værdighed i alderdommen er centrale politiske problemstillinger gennem hele perioden.

Midt i 1980’erne stiftede foreningen Ældre Sagen, og EGV blev til Ældre Fonden. I dag er navnet Fonden Ensomme Gamles Værn, som udgiver bogen i anledning af 110 års-jubilæet. Dengang som nu har fonden fokus på at forebygge og lindre ensomhed, særligt blandt de ældre, der har mindst socialt og økonomisk.

Om Fonden Ensomme Gamles Værn

Fonden støtter forskning, sociale projekter og formidling med opmærksomhed på forholdene for marginaliserede grupper som flygtninge og indvandrere, hjemløse og andre i socialt udsatte situationer. Fondens uddeler årligt 3-5 mio. kr., og midlerne stammer bl.a. fra afkast og arv.

For yderligere information er redaktionen velkommen til at kontakte

Fil.kand. i sociologi og socialantropologi - Dorrit Pedersen - 28 51 35 63 - dorrit.pedersen@gmail.com

Mag. scient. soc. - Ida-Elisabeth Andersen - 30 25 45 39 - ida.elisabeth@live.dk

Fondsdirektør og forskningsleder - Christine E. Swane - 28 75 67 19 - csw@egv.dk